

Beth Snodderly & A. Scott Moreau (urr.)

Evangelical and Frontier Mission Perspectives on the Global Progress of the Gospel

Regnum books, Oxford, 2011, 312 str.

U studenome 2011. u izdanju Regnum Books International objavljena je knjiga *Evangelical and Frontier Mission Perspectives on the Global Progress of the Gospel (Evandeoske i pionirske misijske perspektive o globalnome širenju evanđelja)*. Priča ove knjige započinje s World Missionary Conference (Svjetskom misijskom konferencijom), održanom 1910, na kojoj su se sastali kršćani iz većih protestantskih denominacija i misijskih društava kako bi razgovarali o naravi kršćanske misije. Poslije stotinu godina sličan se događaj zbio u Edinburghu, a ova je knjiga rezultat tog događaja. Također, ovo je jedna od knjiga koje su bile tiskane kao dio Regnum Edinburgh 2010 Centenary Series. Knjiga je zbirka od 19 članaka različitih autora. Članci su razvrstani u šest odjeljaka prema području istraživanja. U knjizi je predstavljena i Tokijska deklaracija iz 2010. o obučavanju učenika iz svih naroda u sadašnjem naraštaju.

Knjiga započinje s predgovorom A. Scotta Moreaua (jednim od autora) u kojemu on obrazlaže okvir i cilj ove knjige. Prva dva članka dio su povijesnog odjeljka i u njima se raspravlja o kršćanskoj misiji u proteklih sto godina. U prvom članku A. Scott Moreau razlaže razvoj evandeoskih misija na području Sjeverne Amerike. Cilj je predstaviti priču o evandeoskoj misiji od 1910. do sada, ponuditi bolje razumijevanje lausannskog pokreta te pružiti razloge zbog kojih je lausanski pokret odlučio proslaviti stogodišnjicu povijesne konferencije u Edinburghu (1910) odvojeno od ekumenskog pokreta. U drugom članku David Taylor piše o misijskim kretanjima u posljednjih 30 godina između misijskih konferencija u Edinburghu 1980. i Tokyu 2010. Autor analizira promjene i uspjehe u evandeoskoj misiji prema nedosegnutim narodima i mogućoj perspektivi za takva nastojanja.

Drugi dio pod naslovom "Saznanja vezana uz nedosegnute narode" sadrži četiri članka. Prvi članak, koji je napisao Greg Parsons, upućuje čitatelje u povijest i utjecaj Fuller School of World Mission. Prema riječima urednika, članak predstavlja "značajnu stručnu studiju za one koji žele razumjeti američko evandeosko kršćanstvo te misiju za nedosegnute narode". Drugi članak su autori Ezra Sargunam i Andrew Swamidoss posvetili Donaldu A. McGavranu i Ralphu D. Winteru. U njemu su se autori podsjetili utjecaja koji su McGavran i Winter imali na njihove živote. Treći je članak posvećen povijesti tečajeva *Perspectives on the World Christian Movement (Perspektive svjetskoga kršćanskog pokreta)* u kojemu

Yvonne W. Huneycutt opisuje vodeće trendove u američkoj kulturi i u misiji do sredine sedamdesetih, njihov rani razvoj sve do 1981. i budućnost širenja i razvoja tečajeva *Perspectives* u dvadeset i prvom stoljeću. Četvrti članak, Alana R. Johnsona, raspravlja o razvoju pentekostnih misija, o njihovu relativno slabom odazivu prema nedosegnutim narodima, te predlaže načine kojima pentekostne crkve mogu upotrijebiti svoje jakosti za doseganje nedosegnutih naroda, obraćajući pozornost na određene koncepte koji će izoštriti fokus i praksu pentekostnih misija.

Treći je dio posvećen međunarodnim inicijativama, to jest, misijskim pokretima u Africi, Koreji i Kini. U prvom članku Moussa Bongoyok raspravlja o načinu na koji je koncept "nedosegnuti narodi" utjecao na afričko teološko obrazovanje i misiju u francuskom govornom području u Africi. Opisujući povijest toga razvoja, Bongoyok također govori o mogućem budućem utjecaju teoloških škola koje pripremaju ljude za službu. Drugi članak, Timothyja K. Parka, donosi povijest i razvoj korejskog misijskog pokreta. Povijest korejskog misijskog pokreta podijeljena je na tri razdoblja, započevši s 1907. i završavajući sa sadašnjom situacijom. Autor analizira i faktore koji doprinose rastu korejskoga misijskog pokreta, njegove jakosti i slabosti. U posljednjem članku u ovome dijelu Yalin Xin raspravlja o ulozi vođa u kineskom pokretu kućnih crkava, fokusirajući se prvenstveno na Deborah Xu iz crkava Riječ Života (Word of Life) i njezin utjecaj na razvoj ovoga pokreta. Xin upoznaje čitatelje i s organizacijskim strukturama i metodologijama mreže crkava Riječ Života.

Četvrti dio govori o sredstvima koje različite evandeoske crkve koriste za ostvarenje Velikoga poslanja. U prvom članku Robert A. Blincoe raspravlja o odnosu između postojećih crkvenih hijerarhija i misijskih organizacija i preispituje stajalište da takve organizacije predstavljaju prijetnju crkvenom jedinstvu ili da nemaju biblijski temelj. On daje novozavjetne primjere takvih organizacija (*kher-va*) te ih uspoređuje s privatnim korporacijama koje djeluju u demokratskim zemljama u svijetu. Rješenje za ovu napetost nalazi se u tome da službene crkvene hijerarhije prestanu nazivati misijske organizacije "paracrkvenim organizacijama" i da postanu "misijske crkve", a ne samo "crkve s poslanjem". U drugom članku, Jim Haney govori o konceptu "skupina ljudi" (people groups) i o načinu na koji se taj koncept razvija u dobu komunikacije, globalizacije i informacije. U tu svrhu, Haney upoznaje čitatelje s tri primarna globalna popisa koji uključuju narode svijeta – njihove podatke, pristupe i metodologije koje koriste kako bi procijenili progres osnivanja crkava u određenom narodu ili zemlji. U članku se također raspravlja o razlogu zbog kojega i nakon 2000 godina kršćanske povijesti, još uvijek imamo 3706 nedosegnutih etničkih skupina i kako ih možemo dosegnuti.

Peti je dio posvećen osvrtima na dvije misijske konferencije u 2010. održanima u Tokyu i Cape Townu. Članak Davida Taylora upućuje čitatelje u svrhu

i okvir konferencije *Tokyo 2010. Global Mission Consultation*. Članak ističe činjenicu da je svrha konferencije u Tokyu bila “proslaviti napredak postignut u misijskim nastojanjima od konferencije u Edinburgu 1910, procijeniti što još treba poduzeti da bismo načinili učenike u svim narodima te načiniti planove za međumisijsku suradnju za potpuno uključenje ostatka najmanje dosegnutih naroda u našoj generaciji”. Nadalje, knjiga donosi tekst *Deklaracije Tokyo 2010*, koju su predstavnici evanđeoske globalne misije razvili i usvojili. Nakon *Deklaracije*, Kevin S. Higgins u svom članku donosi osobne osvrte na konferenciju u Tokyu 2010. vezane uz misiju i mjerenje uključenosti u misiju. Autor se zalaže za jasnoću definicija koje se koriste pri procjeni misijskoga djelovanja, zbog toga što kriteriji koji stoje iza podataka izravno utječu na procjenjivanje postignuća u misiji. On također raspravlja o odnosu između dva aspekta misijskoga djelovanja: završnoga kretanja (izvršenje zadatka Velikoga poslanja) i takozvanog “pristupa uključenih”. Članak Enocha Wana opisuje sadržaj i ozračje dviju misijskih konferencija održanih u Tokyu i Cape Townu 2010. te ih uspoređuje s konferencijom u Edinburgu 1910. Autor zatim iznosi svoja saznanja dobivena na temelju studija njihovih sličnosti i različitosti. U posljednjem članku Cody Lorance piše o Trećem lausanskom kongresu o evangelizaciji svijeta održanom u Cape Townu 2010. Kongres je održan u čast stogodišnjice misijske konferencije održane 1910. godine u Edinburgu. Lorance započinje ovaj članak svojim osobnim osvrtom na događaj u Cape Townu ističući njegovo kristocentrično ozračje, te u ostatku članka nastoji pokazati doprinose koji će taj kongres imati na Crkvu i njezino poslanje. Drugi mu je cilj pokazati ono što Božji Duh govori Crkvi kroz taj kongres.

Posljednji, šesti dio knjige nazvan je “Povratak evanđeoskih kršćana holističkom Evanđelju i poslanju Kraljevstva” i sadrži četiri članka. U prvome članku, Ralph D. Winter govori o najvećem trendu u globalnoj misiji koji po njegovu mišljenju predstavlja “prijelaz s evanđelja koje se odnosi samo na osobno spasenje, k obnavljanju razmišljanja u kontekstu Kraljevstva”, zbog toga što je cilj takvog evanđelja preobrazba ovoga svijeta prema molitvi *Oče naš*: “budi tvoja volja na zemlji”. U ovome članku, Winter tvrdi da evanđelje ne treba biti usmjereno samo na osobno spasenje, već treba podrazumijevati i preobrazbu društva. Članak C. Renéa Padille nosi naslov “Plima i oseka teologije Kraljevstva”. U ovome članku Padilla iznosi nekoliko povijesnih primjera korištenja evanđelja Kraljevstva u bezbožne svrhe – i s katoličke i s protestantske strane. On raspravlja o odnosu između misije i kolonizacije, te se zalaže za evangelizaciju popraćenu društvenim akcijama. Padilla donosi vrijedna saznanja uspoređivanjem staroga tradicionalnog načina razumijevanja crkvenog poslanja naspram novoga integralnog načina poslanja. Gregory A. Boyd u članku “Ratom razoreno stvorenje” raspravlja o duhovnoj borbi kao trajnoj i prisutnoj stvarnosti za kršćane i misiju Crkve. Boyd tvrdi da stvorenje ne odražava Božje osobine ljubavi i dobrote, već je naprotiv

prepuno nasilja i pokolja. Razlog za tu situaciju Boyd nalazi u činjenici da je svijet prožet duhovnom borbom.

U četvrtom i posljednjem članku Robert J. Priest govori o budućnosti poslanja Crkve. Ukratko opisuje povijest kršćanske misije, različita razdoblja i razumijevanje kršćanske misije, sadašnje situacije i načine djelovanja, te nudi određene uvide za budućnost kršćanske misije. Knjiga završava s indeksom i popisom suradnika.

Struktura knjige je dobro i logički organizirana zbog toga što knjiga započinje s povijesnim pregledom misije, a zatim raspravlja manje ili više o sadašnjim trendovima, idejama, događajima i ljudima koji utječu na crkvenu misiju. Posljednji se dio knjige više fokusira na teološki pregled kršćanske misije i njezinu budućnost. Svaki članak ima kratku uvodnu bilješku urednika, što olakšava čitanje članaka i njihovo razumijevanje. Članci su napisani na različitim razinama – neki su informativniji, tehnički i puni podataka, drugi su napisani u obliku propovijedi, dok su neki članci spoj osobnog osvrta i teoloških uvida. Takva je raznolikost članaka očekivana zbog toga što odražava različite karaktere njihovih autora. No ovo samo pridonosi vrijednosti ove knjige.

Knjiga je vrijedna i iz još dva razloga: prvo, kroz stranice ove knjige čitatelj može dokučiti revnost za izgubljenima koju ovi autori imaju, a ta revnost ima potencijal poljuljati sigurnu zonu i komociju našega kršćanskoga življenja. Drugo, u svojim člancima autori raspravljaju o različitim konceptima, načelima i "sredstvima" koja su potrebna za uspješan rad u misiji. To čini ovu knjigu bogatim izvorom uvida koje kršćanska crkva treba čuti i prihvatiti ako želi biti uspješna u svome djelovanju. Primjerice, možemo čitati o neophodnosti pripremnoga rada, a ne samo o fokusiranju na brze i vidljive rezultate. Također, ljudi koji su uključeni i žele biti uključeni u misiju trebaju imati adekvatne informacije o nedosegnutim narodima. Možemo čitati o potrebi za institucijama koje bi teološki obrazovale, osposobljavale i obučavale ljude za misiju, i o potrebi za spajanjem teorije i prakse. Također, duhovna strana misijskoga rada treba biti popraćena dobrom organizacijom, a oni koji rade na misijskom polju moraju paziti da ne nameću svoju kulturu umjesto evanđelja. Knjiga nas poziva da se više fokusiramo na Božje kraljevstvo i Božju vladavinu, a ne na nametanje svoje denominacijske tradicije drugima. Isto tako, najvažnije je staviti Krista u središte međucrkvenih odnosa zbog toga što će iz toga fokusa prirodno proizići jedinstvo, ljubav i misija. Ima i još nekih velikih spoznaja koje ne mogu sve ponoviti u ovom pregledu, no čitanje i slušanje Božjega glasa kroz ovu knjigu predstavlja izazov.

Ova knjiga zavređuje biti prevedena na hrvatski jezik (iako je to malo vjerojatno). No, ako ništa drugo, ova knjiga zavređuje pronaći svoj put do javnosti iz dva razloga: prvo, nedostaje nam kvalitetna literatura koja govori o misijskom djelovanju. Drugo, Hrvatska je još uvijek uglavnom misijsko polje za strane mi-

sionare. Zbog tih stvarnosti, ova knjiga omogućuje čitatelju da prepozna dobre i pozitivne kao i negativne elemente koje može donijeti misijsko djelovanje stranih misionara. No, još važnije, ova nas knjiga poziva prepoznati da "misijska polja" s vremenom moraju postati odgovorne misijske stanice i na domaćem i na stranom terenu. Povremeno ova knjiga može postati nesavladiva čitatelju koji nije upoznat s terminologijom i razvojem u misijskom svijetu evanđeoskih crkava, no uglavnom ima svoje mjesto na visokim učilištima, u crkvi i u javnosti koja želi znati više o prošlosti, sadašnjosti i budućnosti misijskoga rada u evanđeoskim crkvama.

Ervin Budiselić

Prevela s engleskog Ljubinka Jambreč

Mihail Riklin

Komunizam kao religija: intelektualci i oktobarska revolucija

Fraktura, Zaprešić, 2010, 205 str.

Mihail Kuzmič Riklin ruski je filozof rođen 1948. u današnjem Sankt Peterburgu. Magistrirao je i doktorirao u Moskvi, dok od 2007. živi i radi u Berlinu gdje je profesor filozofije na Sveučilištu Humboldt. Bio je bliski suradnik Jacquesa Derrida, jednog od najpoznatijih filozofa 20. stoljeća, kojemu je ova knjiga i posvećena. Za Riklina se može reći da utjelovljuje spoj suvremene zapadne filozofske misli s ruskom filozofijom. Izvorno izdanje tiskano je 2008. u Frankfurtu na Majni, a s ruskog na hrvatski preveo ga je Ivo Alebić.

Knjiga se sastoji od tri djela. Prvi dio "Crveni oktobar" (str. 11-54) opisuje dolazak i osvajanje vlasti Vladimira I. Lenjina i njegovih boljševika. Lenjin je bio borbeni ateist, svi oko njega su također bili borbeni ateisti, primjerice Lav Trocki, koji je kasnije ispao iz milosti. Ateizam i borba protiv svake religije postat će sastavni dio ruskog komunizma, ali brišući stare religije, komunizam postaje kultom, sebe stavlja na njihovo mjesto. Iako su boljševici u početku vjerovali u svjetsku revoluciju, od Desetog kongresa Svesavezne *komunističke partije (boljševika)* u ožujku 1921, polako se odustaje od svjetske revolucije i koncentrira se na Rusiju i Sovjetski Savez, pritom gušeći bilo kakav pluralizam u Partiji. Što Partija odluči, to postaje dogma. Smrt Lenjina 1924. samo će učvrstiti komunistički kult; "Lenjinov mauzolej na Crvenom trgu postao je središtem novoga kulta. Svojim postojanjem on je dokazao da poricanje teizma ne znači ukidanje religije, da je neteistička religija moguća" (str. 27). Spomenuti mauzolej postat će mjesto hodočašća, mumificirani Lenjin (p)ostaje živo božanstvo. Autor lucidno primjećuje da "umjesto da izumre, religija je promijenila formu; transcendentno je, izgubivši onostranost, postalo imanentno" (str. 28). Riklin naglašava da je iz kršćanske